

Publieksverslag 2022

Groen Ontwikkelfonds Brabant B.V.

Groen Ontwikkelfonds Brabant B.V.

Brabantlaan 1

Postbus 90151

5200 MC 's-Hertogenbosch

Nummer Kamer van Koophandel: 60590785

Foto's

De foto's in dit verslag komen uit de meest recente informatie- en inspiratiegidsen van Groen Ontwikkelfonds Brabant en illustreren wat er in de afgelopen jaren al aan natuurplannen is ontwikkeld én uitgevoerd.

De foto op de voorpagina is gemaakt in Diessen waar een voormalig landbouwperceel in Diessen wordt omgevormd tot een mooi nieuw natuurgebied.

Drie families planten, als compensatie voor hun footprint, nieuwe bossen aan. Samen met vrienden onderhouden zij nu 6 hectare bos aan de Bergbosweg en Keunenhoek in gemeente Cranendonck.

VOORWOORD

2022: een jaar met hoogte- en helaas ook dieptepunten

In het afgelopen jaar hebben veel mensen hard gewerkt aan de ontwikkeling van nieuwe natuur in Brabant. Het heeft ervoor gezorgd dat het aantal gerealiseerde en het aantal in aanleg zijnde hectares nieuwe (ondernemende) natuur in 2022 hoog was.

Het is aan de inzet en betrokkenheid van veel natuurmakers te danken dat in het voorbije jaar op veel plekken in Brabant de schop in de grond ging. Dat verdient een groot compliment!

Eind 2022 besloot de provincie om, mede ingegeven door een bezuiniging op de provinciale middelen voor nieuwe natuur, voorsnog het subsidieplafond voor het provinciale deel van het Natuurnetwerk Brabant (NNB) niet opnieuw open te stellen. Als gevolg daarvan hebben wij zo'n 500 hectare aan plannen voor provinciaal NNB moeten weigeren. Dat deed én doet nog steeds pijn.

Daarom zijn wij sinds de bekendmaking van het besluit druk bezig om, samen met de provincie, te bezien of de mooie plannen van (ondernemende) natuurmakers toch doorgang kunnen vinden. Daar zijn we ten tijde van het schrijven van dit voorwoord nog volop mee bezig.

Graag wil ik eindigen met een positieve noot.

De natuur- en wateropgaven in Brabant zijn groot. Dat geldt ook voor de onzekerheid over wat er de komende jaren in onze provincie te gebeuren staat. De stikstofreductie en de zorgen over de staat van de natuur beheersen het nieuws. Het is hoopvol om te zien dat zoveel particulieren, stichtingen, verenigingen, (agrarische) ondernemers, gemeenten en waterschappen zich inzetten om die nieuwe (ondernemende) natuur voor elkaar te krijgen. Het is aan hun sterke motivatie en grote doorzettingsvermogen te danken dat hen dat ook op steeds grotere schaal lukt. Hoe moeizaam het soms ook is. Het persoonlijke commitment van zovelen verdient het om ook een keer op het NOS-Journaal genoemd te worden.

In dit document leest u wat in 2022 is bereikt en hoe we er financieel voor staan. Ook blikken we vooruit naar wat er nog te doen valt. Het Natuurnetwerk Brabant is nog niet klaar en de uitdagingen die we tegenkomen op weg naar het realiseren van onze ambitie (een robuust en aaneengesloten natuurnetwerk in Brabant in 2027) zijn alleen maar groter geworden. Ons jaarplan 2023 heeft als titel *“Natuur realiseren in roerige tijden”* meegekregen. Roerig zijn de huidige tijden zeker. Toch ben ik ervan overtuigd dat het ook in 2023 weer gaat lukken om een stevige stap dichterbij ons einddoel te komen. Met dank aan al die Brabantse natuurmakers.

Mary Fiers

directeur Groen Ontwikkelfonds Brabant

Inhoudsopgave Publieksverslag

1. Over Groen Ontwikkelfonds Brabant	7
2. Prestaties Groen Ontwikkelfonds Brabant 2022	8
3. Kritische prestatie Indicatoren tot en met 2022	9
4. Prestaties Provinciaal NNB t/m 2022	10
5. Prestaties rijksdeel NNB t/m 2022	10
6. Prestaties EVZ's t/m 2022	11
7. Analyse prestaties t/m 2022 en tips voor 2023	12
8. Organisatie	14
9. Financiële cijfers	16
10. 2023 en verder	17

In de Hogerwaardpolder in Woensdrecht heeft Brabants Landschap drie percelen voormalige landbouwgrond als natuur ingericht. Nauwelijks een half jaar na de oplevering van de percelen is de Hogerwaardpolder vogelrijker dan ooit tevoren.

In het voorjaar van 2022 is het **natuurgebied Maashorst**, in het noordoosten van Brabant, uitgebreid met 30 hectare aan nieuwe natuur. Een groot gedeelte van de nieuwe natuur is nu ingericht als extra begrazingsgebied voor de wisenten, taurossen en Exmoor pony's, die er vrij rondlopen.

1. Over Groen Ontwikkelfonds Brabant B.V.

Groen Ontwikkelfonds Brabant is een zelfstandige besloten vennootschap (BV), met provincie Noord-Brabant als enig aandeelhouder.

Groen Ontwikkelfonds Brabant ondersteunt particulieren, ondernemers, stichtingen, collectieven en overheden bij het realiseren van nieuwe natuur in Brabant.

Het fonds is in 2014 opgericht, met de opdracht om voor eind 2027 het Natuurnetwerk Brabant (NNB) te realiseren. Bij aanvang was het doel om ongeveer 10.000 hectare nieuwe natuur aan te leggen. Om deze klus te kunnen klaren heeft Groen Ontwikkelfonds Brabant geld en grond beschikbaar. Het geld en de grond worden ingezet om de makers van nieuwe natuur te ondersteunen.

Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat Groen Ontwikkelfonds Brabant zelf nieuw aangelegde natuur in eigendom blijft houden. Uiteindelijk verkopen wij onze grondposities, met uiteraard een notariële verplichting dat de natuur duurzaam in stand wordt gehouden.

Aangepaste aandeelhoudersinstructie

Op 12 december 2022 heeft de Vergadering van Aandeelhouders een herziene versie van de aandeelhoudersinstructie van Groen Ontwikkelfonds Brabant vastgesteld.

De belangrijkste wijzigingen waren de aanpassing van de maatschappelijke opgave en het beschikbare budget van het provinciaal deel van het Natuurnetwerk Brabant en de ecologische verbindingzones. De aanpassing van het beschikbaar budget was een rechtstreeks gevolg van de bezuiniging op de provinciale middelen voor de aanleg van nieuwe natuur. Ook de maatschappelijke opgave/opdracht van het rijksdeel NNB is aangepast.

Aanvullende opdracht verkoop (natuur)grond

In 2022 kreeg Groen Ontwikkelfonds Brabant de aanvullende opdracht om natuurgronden, deels ingericht en deels nog in te richten, in De Peelvenen en het Markdal te verkopen. In 2022 is gestart met de uitvoering van deze opdracht.

2. Prestaties Ontwikkelfonds Brabant in 2022

In 2022 kochten we ruim 100 hectare ruilgrond en ongeveer 35 hectare grond in het Natuurnetwerk Brabant (NNB). We verkochten ongeveer 45 hectare grond. Ook werd subsidie verstrekt voor bijna 600 hectare aan verwerving/functiewijziging van grond en voor ruim 700 hectare aan inrichting van natuurpercelen.

Aantal hectares nieuwe natuur in subsidiebeschikkingen 2022

Verwerving/functiewijziging provinciale NNB en rijks-NNB	582,4961 ha
Inrichting provinciale NNB en rijks-NNB	708,1684 ha
EVZ: verwerving/functiewijziging en inrichting	9,6905 ha
TOTAAL	1300,355 ha

* verwerving en inrichting zijn vaak 1 beschikking

Aantal hectares aangekocht en verkochte grond in 2022

Doel	Aankoop	Verkoop
Rijks NNB	13,8790 ha	10,5643 ha
Provinciale NNB	8,6350 ha	12,0895 ha
Combinatie provinciaal deel NNB en buiten NNB		
Combinatie rijksdeel-NNB en buiten NNB	4,6470 ha	
EVZ	5,9420 ha	0,2210 ha
Ruilgrond	103,3112 ha	22,7755 ha

Familie Heesakkers van Janniekeshoeve in Mariahout past op 18,5 hectare de principes van agroforestry toe.

3. Kritische Prestatie Indicatoren tot en met 2022

Halfjaarlijks rapporteert Groen Ontwikkelfonds Brabant over wat is gerealiseerd. Wij doen dat op basis van, door Provinciale Staten vastgestelde, Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's). Wij geven inzicht in zowel de prestaties van het voorgaande halfjaar als in de cumulatieve prestatie. Het belangrijkste doel van Groen Ontwikkelfonds Brabant is het Natuurnetwerk Brabant gerealiseerd te hebben in 2027. Dat hoofddoel

- ook wel: onze maatschappelijke opgave/opdracht- is opgeknipt in 5 subdoelen:

1. verwerving of functiewijziging van grond in het provinciale natuurnetwerk;
2. verwerving of functiewijziging van grond in het rijksdeel van het natuurnetwerk;
3. inrichting van het provinciale natuurnetwerk;
4. inrichting van het rijksdeel van het natuurnetwerk;
5. verwerving of functiewijziging en inrichting van Ecologische Verbindingszones (EVZ's).

Eind 2022 kunnen we constateren dat de gewijzigde aandeelhoudersinstructie (d.d. 12 december 2022), in vergelijking met voorgaande jaren, grote invloed heeft op de realisatiecijfers¹. Om twee redenen:

1. de omvang van te realiseren maatschappelijke opgave/opdracht in hectares nieuwe natuur is toegenomen. Dat geldt voor zowel het provinciale deel NNB (verwerving/functiewijziging en inrichting) als voor het rijksdeel NNB (verwerving/functiewijziging);
2. de beschikbare financiële middelen zijn afgenomen vanwege de bezuiniging op de middelen voor het provinciale deel van het NNB en de ecologische verbindingzones.

4. Prestaties provinciaal deel NNB tot en met 2022

De resultaten aan het einde van 2022 laten zien dat, als we het beschikbare budget in ogenschouw nemen, Groen Ontwikkelfonds Brabant met het provinciale deel van het NNB (verwerving/functiewijziging) bijna 'klaar' is. Er is namelijk sprake van 96% uitputting, inclusief het onderhanden werk. Gerekend naar het aantal hectares is het provinciale deel van het NNB (verwerving/functiewijziging en inrichting), zoals vastgelegd in de herziene aandeelhoudersinstructie d.d. 12 december 2022, nog niet gereed. Eind 2022 was 71% gerealiseerd, inclusief onderhanden werk.

Dit verschil kan worden verklaard door de bezuiniging op de provinciale middelen; de maatschappelijke opgave/opdracht is toegenomen en het beschikbaar budget afgenomen. In de aandeelhoudersinstructie staat verwoord dat Groen Ontwikkelfonds Brabant uiteraard niet gehouden is aan het realiseren van de gehele opgave als daar onvoldoende middelen voor beschikbaar zijn of komen.

¹ realisatie van 2.559 ha. provinciale NNB;
realisatie van 4.032 ha. rijks NNB;
inrichting van 2.559 ha. provinciale- en 5.684 ha. rijks NNB;
realisatie van 1.280 ha EVZ

Sinds begin 2023 is Groen Ontwikkelfonds Brabant in overleg met provincie Noord-Brabant over mogelijk aanvullende financiële middelen zodat de restopgave alsnog kan worden gerealiseerd.

Doel	Opdracht in hectares (conform nieuwe aandeelhoudersinstructie)	Inclusief onderhanden werk	Exclusief onderhanden werk
NNB provinciaal: verwerving/functiewijziging	2.559	71%	65%
NNB provinciaal: inrichting	2.559	63%	29%

Doel	Budget in euro's (conform nieuwe aandeelhoudersinstructie)	Inclusief onderhanden werk	Exclusief onderhanden werk
NNB provinciaal: verwerving/functiewijziging	64.453.425	96%	89%
NNB provinciaal: inrichting	7.028.292	76%	54%

5. Prestaties rijksdeel NNB tot en met 2022

Het rijksdeel van het Natuurnetwerk Brabant laat een ander beeld zien.

Afgemeten aan het aantal hectares zijn we voor wat betreft de realisatie van het rijksdeel NNB (verwerving/functiewijziging) iets over de helft. Eind 2022 was 53% gerealiseerd, inclusief onderhanden werk. Dat het resultaat procentueel lager ligt dan in 2021 (was 57%) is te verklaren uit de ophoging van onze maatschappelijke opgave/opdracht (van 3.474 hectare naar 4.032 hectare).

Kijken we naar het beschikbare budget voor het rijksdeel NNB dan boeken we een behoorlijk gunstig resultaat. Dat is vooral te danken aan een positief exploitatieresultaat in de periode 2014-2022 en aan het feit dat de subsidiebedragen voor Rijks NNB tot op heden lager zijn dan de gehanteerde normbedragen in de businesscase.

Doel	Opdracht in hectares (conform nieuwe aandeelhoudersinstructie)	Inclusief onderhanden werk	Exclusief onderhanden werk
NNB rijks: verwerving/functiewijziging	4.032	53%	47%
NNB rijks: alleen inrichting	5.684	26%	17%

Doel	Budget in euro's (conform nieuwe aandeelhoudersinstructie)	Inclusief onderhanden werk	Exclusief onderhanden werk
NNB rijks: verwerving/functiewijziging	192.209.993	26%	18%
NNB rijks: alleen inrichting	50.800.558	12%	7%

6. Prestaties EVZ's NNB tot en met 2022

De realisatie van de Ecologische Verbindingszones laat, evenals voorgaande jaren, een zeer zorgelijk beeld zien. Deze realisatie loopt fors achter. De provincie heeft in 2022, in het nieuwe beleidskader Natuur, besloten dat de realisatie van de Ecologische Verbindingszones pas in 2035 gereed hoeft te zijn.

Eind 2022 stond de teller aan gerealiseerde hectares Ecologische Verbindingszones op 1/3^e, inclusief onderhanden werk, van het uiteindelijke doel.

Doel	Opdracht in hectares (conform nieuwe aandeelhoudersinstructie)	Inclusief onderhanden werk	Exclusief onderhanden werk
EVZ: verwerving/functiewijziging en inrichting	1.280	33%	8%

Doel	Budget in euro's (conform nieuwe aandeelhoudersinstructie)	Inclusief onderhanden werk	Exclusief onderhanden werk
EVZ: verwerving/functiewijziging en inrichting	78.468.862	37%	5%

De Verborgene Raamvallei in het Land van Cuijk

7. Analyse prestaties tot en met 2022 én tips voor 2023

Kijkend naar de prestaties in 2022 valt opnieuw de zeer succesvolle realisatie van het provinciale deel van het NNB op. Daar staat tegenover dat het helaas ook in 2022 niet is gelukt om de achterstand bij de realisatie van de EVZ's en de inrichting van het rijksdeel NNB in te halen. Ook de ophoging van de opdracht voor het rijksdeel van het Natuurnetwerk (functiewijziging/verwerving) zorgt ervoor dat we de komende jaren nog stevig aan de bak moeten op dit onderdeel.

In ons jaarplan 2023 is veel aandacht besteed aan hoe we dat willen doen. Overigens heeft Provinciale Staten in het nieuwe Beleidskader Natuur (2022) bepaald dat de uitvoering van de inrichting van het NNB –en dus niet het moment van het beschikbaar komen van de grond en/of het moment van het afgeven van de subsidiebeschikking voor de inrichting- mag doorlopen tot 2030. De realisatie van de Ecologische Verbindingszones mag doorlopen tot 2035. Deze nieuwe beleidsuitgangspunten zijn nog niet vertaald in de opdracht aan Groen Ontwikkelfonds Brabant.

Achterstand realisatie inrichting van het rijksdeel NNB

De achterstand bij de inrichting van het rijksdeel NNB is deels te verklaren vanuit de samenhang met hydrologische maatregelen. Er wordt in deze gebiedsprocessen vaak gewacht met de ecologische inrichtingsmaatregelen tot het moment waarop voor een heel gebied ook de hydrologische maatregelen genomen kunnen worden. Daarvoor moeten meerdere aaneengesloten percelen beschikbaar zijn. Er wordt dus niet gestart met de inrichting voordat ook het laatste perceel beschikbaar is. In het huidige tempo gaan wij het niet halen om in 2027 dit deel van onze maatschappelijke opgave/opdracht gereed te hebben. Ook niet als de eindtermijn van de realisatie van de inrichting opschuift naar 2030. Het knelpunt zit namelijk in het beschikbaar krijgen van de grond.

In ons jaarplan 2023 geven we aan wat er volgens ons nodig is om de doelstelling wel te realiseren binnen de gestelde termijn. Het inzetten van minder vrijblijvende instrumenten op een aantal gerichte locaties is hierbij noodzakelijk. Het is aan provincie Noord-Brabant om te bepalen of dat al dan niet wordt gedaan.

Achterstand realisatie EVZ's

Het is niet realistisch te verwachten dat we in 2027 klaar zijn met de aanleg van ecologische verbindingzones. Provincie Noord-Brabant heeft daarom in 2022 besloten dat de realisatie pas in 2035 afgerond hoeft te zijn, in plaats van in 2027. Dat geeft meer lucht. Ondanks het verschuiven van de einddatum heeft Groen Ontwikkelfonds Brabant nog steeds grote zorgen over de haalbaarheid van het streven naar de realisatie van meer ecologische verbindingzones. In ons jaarplan 2023 geven we aan wat er volgens ons nodig is om de eerder uitgesproken ambitie te kunnen waarmaken. We zijn hierover in gesprek met provincie Noord-Brabant.

A black and white cow with yellow ear tags is standing in a field of tall grass and blue flowers. A large tree is in the background, and a brick house is partially visible behind it.

*De natuurinclusieve streekboerderij
BoerInNatuur, gelegen in De Maashorst tussen
Uden en Oss, geldt als het eerste professionele
agroforestrybedrijf in Nederland.*

8. Organisatie

Organisatie en medewerkers

In totaal werken er ongeveer 25 mensen (deels parttime) voor Groen Ontwikkelfonds Brabant. Twee van deze medewerkers zijn in loondienst bij het fonds.

Een groot aantal medewerkers is gedetacheerd vanuit provincie Noord-Brabant. Waar het gaat om het aan- en verkopen van grond, verpachtingen en taxaties en onze bedrijfsadministratie werken wij samen met het Ontwikkelbedrijf van provincie Noord-Brabant. Het Ontwikkelbedrijf voert deze diensten in opdracht van Groen Ontwikkelfonds Brabant uit. Daarvoor is een Service Level Agreement (SLA) ondertekend.

Daarnaast maken wij gebruik van de expertise van medewerkers van de afdelingen Finance & Control en Financiële Administratie van provincie Noord-Brabant. Ook zij werken op uurbasis, via een Service Level Agreement, voor Groen Ontwikkelfonds Brabant. Tot slot werken we voor specifieke taken en projecten, in beperkte mate, samen met zzp'ers.

Advies- en investeringscommissie

Groen Ontwikkelfonds Brabant voert de subsidieregeling Realisering Natuurnetwerk Noord-Brabant in mandaat uit.

De *adviescommissie Realisering Natuurnetwerk Noord-Brabant* is een adviescommissie van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. De commissie levert een inhoudelijk deskundige bijdrage aan de uitvoering van de subsidieregeling Realisering Natuurnetwerk Noord-Brabant. De commissie adviseert de directeur van Groen Ontwikkelfonds Brabant over bij het fonds ingediende subsidieaanvragen, die bijdragen aan de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant. De commissie bestaat uit een voorzitter en vier leden. De commissieleden zijn geselecteerd op hun kennis van (nieuwe) natuur, financiering en ondernemerschap. Zij worden benoemd door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant.

De *investeringscommissie Grondtransacties* adviseert de directeur van Groen Ontwikkelfonds Brabant over grondtransacties, die onderdeel vormen van plannen die bijdragen aan het realiseren van nieuwe natuur in Brabant. De commissieleden worden benoemd door de directeur van Groen Ontwikkelfonds Brabant.

Momenteel heeft de investeringscommissie Grondtransacties dezelfde samenstelling als de adviescommissie Realisering Natuurnetwerk Noord-Brabant.

Corporate Governance

Groen Ontwikkelfonds Brabant hanteert de best-practice-bepalingen uit de Nederlandse Corporate Governance Code als leidraad voor goed ondernemingsbestuur.

Het fonds had in 2022 geen Raad van Commissarissen. Afgelopen jaar is het besluit genomen om een Raad van Commissarissen te gaan benoemen. De procedure daarvoor is begin 2023 gestart. Provincie Noord-Brabant is enig aandeelhouder. Ten minste twee keer per jaar is er een Algemene Vergadering van Aandeelhouders. In het voorjaar worden de jaarrekening en het bestuursverslag vastgesteld, in het najaar het jaarplan en de begroting.

Groen Ontwikkelfonds Brabant heeft een eenhoofdige directie. De directeur is ook statutair directeur. Het mandaat van de directeur is vastgelegd in het directiereglement.

Anton Vos ontwikkelt natuurvoedselbossen. 'Zelfredzame' voedselbossen, waarvan het ontwerp is gestoeld op het functioneren van natuurlijke bosecosystemen. De keuze voor de gebruikte planten is gebaseerd op zowel het zichzelf in stand houden van het voedselbos als op het versterken van de biodiversiteit in de omgeving.

9. Financiële cijfers

Er is in 2022 € 29,6 miljoen aan subsidies verstrekt ten opzichte van € 23,4 miljoen in het jaar ervoor. Dat is opnieuw een stevige stijging.

Financiële middelen ten behoeve van uitoefening doelstellingen

De vennootschap heeft voor de uitoefening van haar taken de volgende middelen ter beschikking.

Middelen	31-12-2022
Geldmiddelen	258.490.560,18
Gronden en opstallen	64.910.793,09
	323.401.353,27

Het verloop van de middelen in het verslagjaar 2022 is als volgt.

Middelen	31-12-2021	mutatie 2022	31-12-2022
Geldmiddelen	183.641.172,00	74.849.388,18	258.490.560,18
Gronden en opstallen	59.408.369,00	5.502.424,09	64.910.793,09
	243.049.541,00	80.351.812,27	323.401.353,27

Geldmiddelen

Per 1 januari 2020 heeft Groen Ontwikkelfonds Brabant B.V. de opdracht gekregen om in mandaat de provinciale subsidieregeling uit te voeren. Voor de uitvoering van deze opdracht is door de provincie een eerste tranche van € 59,2 miljoen in 2020 en een tweede tranche van € 28,5 miljoen in 2021 beschikbaar gesteld.

Voor de subsidieregeling tot en met 31 december 2019 was oorspronkelijk een subsidiebeschikking afgegeven van € 198,4 miljoen. De subsidiebeschikking voor deze oude regeling is per 31 december 2019 naar beneden bijgesteld op grond van de realisaties en de nog openstaande subsidieverplichtingen tot een bedrag van € 96 miljoen per 31 december 2019.

In 2022 is een aanvullende beschikking afgegeven voor een bedrag van € 34,8 miljoen.

Van de € 218,5 miljoen aan toegezegde subsidie middelen is € 162,4 miljoen gesubsidieerd/besteed en resteert er ultimo 2022 een bedrag van € 56,1 miljoen.

Gronden en gebouwen

Door zowel de provincie als het Rijk zijn gronden ter beschikking gesteld voor de realisatie van de doelstellingen. Groen Ontwikkelfonds Brabant B.V. kan door middel van de 'Overeenkomst trekkingsrecht Grond' (gedateerd 1 juli 2014) beschikken over de in de bijlage bij deze overeenkomst vermelde gronden (zogenaamde 0-meting).

De mutatie in 2022 is het gevolg van aan- en verkopen voor een bedrag van € 5,5 miljoen. Er is een negatief exploitatieresultaat op deze gronden en gebouwen in 2022 gerealiseerd van € 3,6 miljoen. Dit negatieve resultaat is onderdeel van de businesscase van Groen Ontwikkelfonds Brabant.

10. 2023 en verder

“Natuur realiseren in roerige tijden” is het thema van het jaarplan 2023 van Groen Ontwikkelfonds Brabant.

Het geeft beknopt én krachtig aan waar wij in 2023 op gaan inzetten!

Op onze website is het [jaarplan 2023](#) na te lezen.

Veel leesplezier.

Heeft u tips of aanbevelingen?

We horen ze graag via info@groenontwikkelfondsbrabant.nl of 06 - 30956450.

Een reebok, gespot op het landgoed De Langakkers in Leende.